

ІНФОРМАЦІЯ

про діяльність комунального закладу
«Луцька міська централізована бібліотечна система» у 2011-2016 роках
за результатами експертно-діагностичного аналізу

станом на 5 квітня 2017 року

Під час обстеження вивчено діяльність КЗ «Луцька міська централізована бібліотечна система»: центральних міських бібліотек для дорослих та для дітей, бібліотек-філій №№ 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11 для дорослих, бібліотек-філій для дітей № № 2, 3 (охоплення 100%).

У своїй діяльності бібліотеки системи керуються Статутом, положеннями про структурні підрозділи, що входять до комунального закладу, річними планами роботи, посадовими інструкціями працівників.

З часу попереднього обстеження (березень 2011 р.) мережа бібліотечних установ не змінилася. Бібліотечне обслуговування членів місцевої громади здійснюють 59 спеціалістів (36 – з вищою, в т.ч. 28 – з вищою бібліотечною; 23 – з середньою спеціальною освітою). Два працівники навчаються спеціальності заочно у вузі. Всі бібліотечні спеціалісти отримують 50% надбавки за особливі умови роботи.

Керівники та спеціалісти Луцької МЦБС займаються активною проектною діяльністю. У 2011-2014 роках реалізовано проект програми «Бібліоміст» «Організація нових бібліотечних послуг з використанням вільного доступу до Інтернету-II». В 2012 році центральна бібліотека для дітей за кіноролик «Бібліотека – територія дитинства» стала одним з переможців конкурсу «БібліоКінофест: кадри вирішують все» програми «Бібліоміст». У 2016 році реалізовано проект «Бібліотечний табір» за підтримки Британської Ради в Україні та УБА в рамках програми «Активні громадяни» на базі бібліотеки-філії № 6 для дорослих (5 тис.грн).

Книгозбірні займають важливе місце в житті міста як центри спілкування, мають підтримку влади в сфері своєї діяльності. За сприяння Луцької міської ради реалізовано творчу програму «Територія ідей для дозвілля дітей» та щорічну програму «Бібліотека – територія дитинства». Переможцями рейтингової акції «Бібліотека. Інформація. Інновація» (2016 р.) стали колективи центральної бібліотеки для дітей, бібліотек-філій №№ 6, 10, які отримали сертифікати на придбання літератури на суму 1000 грн. кожна.

Дирекція системи здійснює міжнародну співпрацю. Спеціалісти бібліотек отримали запрошення до співпраці від Хелмської Бібліотеки Публічної ім.Марії Пауліни Орсетті в Хелмі Республіки Польща. Відбувся творчий візит заступника директора в рамках спільного українсько-шведського проекту «Подолання стереотипів для побудови довіри та надії» (Швеція) та прийом делегацій в ЦДБ м.Луцька. Директор і заступник директора взяли участь в навчаннях щодо обговорення питань з реалізації спільних проектів в рамках програми «Польща – Білорусь – Україна» (м. Хелм РП, м. Луцьк).

Книгозбірні системи оснащені 41 комп'ютером, з них 39 мають підключення до мережі Інтернет. Проте їх недостатньо як для спеціалістів бібліотек, так і для користувачів, що негативно впливає на імідж установ та їх рівень обслуговування. По одному комп'ютеру є в бібліотеках-філіях №№ 4, 7, 9, 3 (для дорослих, №3 (для дітей), по 2 – в бібліотеках-філіях №№11, 5, 6, № 2 (для дітей). 18 комп'ютерів придбані понад 10 років тому, отже є потреба в їх оновленні.

У 2012-2016 роках на капітальні ремонти приміщень книгозбірень використано 385,9 тис. грн., що поліпшило матеріальний стан приміщень читального залу ЦМБ, бібліотеки-філії №3, проведено ремонт покрівель бібліотек-філій №5, 10. Встановлено лічильник обліку тепла бібліотеки-філії №10, відремонтовано систему електропостачання бібліотеки-

філії № 2 для дітей, замінено вікна в приміщеннях ЦМБ, бібліотеки-філії №5. У 2015-2016 р.р. зроблено поточні ремонти окремих приміщень ЦМБ, ЦДБ, бібліотек-філій № 10, 5 на суму 238 тис.грн.

У той же час обсяг фінансування недостатній для утримання установ відповідно до сучасних вимог, покращення їх матеріальних умов та технічного розвитку. Проведення ремонтів та поліпшення матеріально-технічної бази потребують приміщення бібліотек-філій № 4, 5, 6, 7, 9, 10. Зокрема, бібліотека-філія №2 для дітей переведена в непристосоване приміщення. Фонд її зберігається в незадовільних умовах.

Соціокультурна діяльність

Бібліотеки Луцької міської ЦБС у 2011-2016 роках посилили свої функції як центри задоволення інформаційних та дозвіллевих потреб різних категорій користувачів, просвітницькі та культурно-інформаційні осередки.

У всіх бібліотеках наочне оформлення відзначається інформативністю та цікавим змістом. Створено куточки та полицки патріотичного виховання «Герої – серед нас!» Діють книжкові виставки, на яких представлені матеріали про героїв Небесної Сотні, захисників східних кордонів, героїв-волинян, які загинули в зоні АТО.

Діяльність бібліотек спрямована на формування у користувачів почуття патріотизму та національної гідності, любові до рідного краю. Проведено літературні вечори, історичні мандрівки, уроки до державних свят: Днів Соборності, Конституції, Незалежності України; уроки-реквієми, уроки патріотизму до Дня пам'яті та примирення, до Дня героїв Крут; відбуваються зустрічі з учасниками АТО, заходи на відзначення ювілейних дат письменників. Книгозбірні системи беруть активну участь у Всеукраїнській акції «Бібліотека українського воїна». Вони утвердили свій імідж як пункти волонтерства, підтримки воїнів книгою, продуктами, теплими речами, плетінням маскувальної сітки, коштами.

Бібліотекарі тісно співпрацюють із колективами дитячих садочків, ЗОШ, ліцеїв, вузів, представниками громадських організацій міста, що дозволяє реалізовувати цікаві акції та проекти: «Дитячі мрії – дорослі дії!», «Тепла іграшка надії», «Книга – друг, лікує від 100 недуг», «Світ без обмежень», «Літературне відкриття», «Бібліотечна валіза Меррі Попінс (бібліоняня)», «Фестиваль ідей для дітей», «Супер-читач літа» та інші. Під час літніх канікул для дітей діють вуличні бібліотечні лавочки (МЦДБ, бібліотека-філія №2 для дітей, бібліотека-філія №3 сімейного читання, бібліотека-філія №5). Робота із залучення до читання учнівської та студентської молоді будується на основі договорів про співпрацю.

Бібліотеки як просвітницькі центри предметно займаються просуванням читання, популяризацією творчості літературних постатей та особистостей. До дня народження Лесі Українки серед бібліотек міста проводився огляд-конкурс бібліотечних заходів «Літературна перлина Волині» в рамках рейтингової акції діяльності бібліотек «Бібліотека: інформація і новація». Набули поширення зустрічі з відомими сучасними українськими письменниками в рамках проекту «Літературні відкриття». Активно діють клуби за інтересами: «Надвечір'я», «Біла тура», «Ностальгія», «ТерраАрт», арт-хол «Дитячі фантазії», лялькові театри книги «Соняшник» (МЦДБ), «Усмішка» (бібліотека-філія №2 для дітей), «Буратіно» (бібліотека-філія №3 для дітей), «Дзвіночок» (бібліотека-філія №5), «Котигорошко» (бібліотека-філія №10); клуб ерудитів «Хочу все знати» (ЦМБ); арт-майстерня «Рукавичка», художня студія «Мальованка» (МЦДБ), креативна арт-студія КвітА» (бібліотека-філія № 5); літературно-мистецький гурток «Соняшник» (бібліотека-філія №7) та аматорський театр для дітей «Впершики» (бібліотека-філія №10). Щорічно за

ініціативи МЦДБ проводиться фестиваль лялькових гуртків м. Луцька «Мій маленький театр».

Книгозбірні практикують нові форми залучення користувачів до читання: форум-вистави, беніфіси читачів, роздуми-дискусії, віртуальні уроки, подорожі, виставки тощо. Популярності набуває проведення майстер-класів зі створення ляльок-мотанок, писанок, різноманітного декору.

Працівники бібліотек активізували роботу з обслуговування користувачів з особливими потребами, людей похилого віку. Зокрема, проходять заняття в «Школі третього покоління», організовуються виставки творчих робіт, відбуваються вечори-вітання в рамках клубів за інтересами. Активізації читання старшокласників сприяє ведення класних формулярів.

Бібліотеки помітно поживали роботу з правового просвітництва в рамках переглядів фільмів Мандрівного міжнародного фестивалю документального кіно про права людей. Реалізується проект «Права людини – знати і захищати». ЦМБ позитивно зарекомендувала себе як пункт надання дистанційної безоплатної правової допомоги.

У 2013 році успішний досвід партнерської співпраці бібліотек МЦБС з місцевою громадою в реалізації проектів з виховання молоді було узагальнено Волинською обласною бібліотекою для юнацтва. Створенню позитивної творчої репутації бібліотечної галузі міста сприяє рекламна продукція про бібліотеки. Зокрема, публікуються статті в пресі, подається інформація про проведені заходи на сайт міського департаменту культури, активно поповнюються сайт та блоги бібліотек.

Формування, зберігання та використання фондів

Обсяг книжкового фонду Луцької міської централізованої бібліотечної системи впродовж 5 років скоротився з 472,52 тис. примірників у 2012 році до 404,56 тис. (– 67,96 тис. прим.) на час обстеження. Значна перевага вибуття видань над надходженням свідчить не лише про природне старіння фонду, а й про існуючі фактори нерегулярного і недостатнього фінансування на комплектування поряд із зростанням цін на книжкову продукцію. Наприклад, у 2012-2013 роках кошти на придбання літератури з місцевого бюджету не виділялися, у 2014 році – лише 6 тис. грн. (174 прим.), і протягом 2015 – 2016 років – по 50 тис. грн. щорічно. Для поповнення єдиного книжкового фонду системи суттєву роль відіграли добровільні кошти, за які впродовж останніх 5 років було придбано 5317 прим. книг на суму 181,45 тис. грн. Формування фондів бібліотек проводиться з урахуванням запитів основних категорій читачів.

Передплата періодичних видань здійснюється централізовано за кошти міського бюджету. Так, на 2012 рік сума асигнувань становила 44,2 тис. грн., в 2016 році – 34,5 тис. грн. Деякі видання передплачуються також за рахунок коштів від фандрейзингової діяльності. Відділ комплектування, обробки, каталогізації літератури веде зведену картотеку періодичних видань по ЦБС та подає дані до аналогічного ресурсу ДОУНБ імені Олени Пчілки.

Поточні надходження літератури оперативно відображаються в алфавітному та систематичному каталогах. Сумарні та інвентарні книги пронумеровані, прошнуровані та завірені печатками. Належна увага приділяється збереженню книжкових фондів.

У всіх бібліотеках-філіях ведуться «Зошити обліку літератури, загубленої читачами та прийнятої взамін» та «Картотеки незадоволеного запиту користувачів». Переобліки здійснюються згідно «Графіка інвентаризації (переоблік) бібліотечних фондів структурних підрозділів КЗ «Луцької міської ЦБС» на 2011 – 2020 рр.».

Інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування

Аналіз стану інформаційно-бібліографічного та довідкового обслуговування користувачів в бібліотеках міста показав, що використовуються як традиційні, перевірені часом і досвідом форми роботи, так і нові – більш ефективні з використанням інформаційних технологій. Довідково-бібліографічне обслуговування користувачів бібліотек міста здійснюється на основі довідково-бібліографічного апарату – алфавітних каталогів, систематичних картотек статей та краєзнавчих картотек. Ведеться ряд тематичних картотек: картотека заголовків художніх творів, картотека віршів і сценаріїв, зведена картотека бібліографічних та інформаційних видань. Картотеки оперативно та своєчасно поповнюються інформацією з нових надходжень, оновлюються актуальними рубриками, редагуються. Опис документів проводиться згідно державного стандарту ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Розроблена регламентуюча документація довідково-бібліографічного апарату як центральних бібліотек для дорослих та для дітей, так і бібліотек-філій міста. У щоденниках роботи ведеться облік масової та довідково-бібліографічної роботи.

Серед форм масового інформування центральна міська бібліотека для дорослих видає поточні бібліографічні списки: «Місто Луцьк на сторінках преси» (щомісячно), «Нові надходження літератури краєзнавчого змісту». Для читачів дітей видається інформаційно-бібліографічна листівка «Радимо прочитати». Для задоволення запитів користувачів виконуються різного типу усні та письмові довідки, здійснюється індивідуальне, дистанційне та групове інформування, проводяться дні інформації. Для орієнтування в масиві інформації бібліотекарі проводять заняття з методики пошуку матеріалів, вчать відвідувачів самостійно користуватись довідково-бібліографічним апаратом, організовують екскурсії, уроки бібліографії, бібліографічні огляди: «Мандрівний український філософ-сподвижник» до 295 річчя з дня народження Г. С. Сковороди (ЦМБ), «Соборна духом Україна» (МЦДБ), «Майдан. Революція гідності і свободи» (бібліотека-філія № 10), «Віхи історії України у художніх творах» (бібліотека-філія № 10). Окремі категорії користувачів бібліотек забезпечуються груповою інформацією у вигляді тематичних бібліографічних списків: «На допомогу захиснику Батьківщини», «Василь Гей – охоронець рідного краю» (ЦМБ), «Зламана доля, та нескорена воля» (бібліотека-філія № 9), бібліографічний дайджест «Небесної Сотні архангельські крила...» (МЦДБ).

Організаційно-методичне забезпечення діяльності бібліотек

Діяльність бібліотек системи спрямована на підтримання позитивного іміджу, співпрацю з соціальними партнерами, здійснення оперативного і комфортного обслуговування користувачів, запровадження ефективного маркетингу та менеджменту, максимальне задоволення читацьких запитів, упровадження ефективних форм і методів популяризації книги.

Бібліотеки системи беруть участь у всеукраїнських, обласних конкурсах. Бібліотека-філія № 10 стала переможцем обласного конкурсу на кращий сценарій масового заходу національно-патріотичної тематики «Незламний дух нескореної нації» (2016 р.), центральна міська бібліотека для дорослих отримала III місце в обласному огляді-конкурсі буктрейлерів «Бібліотека – креативний простір для молоді» (2014 р.).

Практикується щорічне проведення семінарів з основних проблем та завдань діяльності бібліотечних закладів на теми: «Бібліотека: сучасні інноваційні методи роботи», «Бібліотека – центр спілкування та розвитку творчих нахилів читачів-дітей», «Нові форми

організації та планування роботи бібліотек», «Бібліотека: сучасні напрями, нові пріоритети». Програми семінарів включають консультації, практичні заняття, обмін досвідом, засідання за круглим столом. У 2015 році розпочала роботу «Лабораторія успіху», яка успішно працює, її заняття відбуваються на базі бібліотек-філій системи.

Працівники системи постійно підвищують свій рівень кваліфікації. Зокрема, два бібліотечних фахівці ЦМБ навчались у Рівненському центрі підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників культури Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв та один – дистанційне навчання на базі регіонального тренінгового центру Волинської ДОУНБ імені Олени Пчілки. Бібліотекар ЦМБ побувала на Міжнародному форумі молодих бібліотекарів «Бібліотека на мапі міста» в м. Києві.

Серед форм методичного впливу переважають заходи з підвищення кваліфікації бібліотечних кадрів. Надається допомога під час відвідування бібліотек на місцях. У 2016 році було здійснено 10 відвідувань (з метою експертно-діагностичного аналізу – 2), у 2015 році – 12 (з метою експертно-діагностичного аналізу – 2), у 2014 році – 10 (з метою експертно-діагностичного аналізу – 3). У 2016 році проведено 14 нарад, на яких розглядалися основні аспекти діяльності, аналізувалися завдання, важливі для бібліотек в сучасних умовах.

**Основні показники діяльності
комунального закладу «Луцька міська централізована бібліотечна система»
(у динаміці за 5 років)**

Показники діяльності бібліотеки	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість користувачів бібліотеки	38,8	38,8	38,8	38,8	38,8
- за ЄРК	22,7	22,6	22,8	22,6	22,7
Кількість населення, демографічний та соціальний склад	213,0	214,7	216,0	217,1	216,0
Кількість відвідувань	259,5	260,3	259,8	259,6	258,8
- у т.ч. масових заходів	16,9	15,4	17,9	16,0	17,8
Кількість відвідувань на одного жителя	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Книгозабезпеченість (на одного жителя)	2,2	2,2	2,0	2,0	1,9
- книгозабезпеченість (на одного за ЄРК)	20,8	20,9	18,9	18,3	17,8
Книговидача	810,03	808,48	808,95	809,42	808,31
- кількість книговидач на одного жителя	3,8	3,7	3,7	3,7	3,7
- кількість книговидач на одного читача	20,8	20,8	20,8	20,8	20,8
Навантаження на бібліотекаря:	-	-	-	-	-
- користувачі	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
- книговидача	1620,1	1616,9	1617,9	1618,8	1616,6
- відвідування	519,0	520,6	519,6	519,2	517,6
Бібліотечний фонд	472519	474084	431047	415350	404556
- % укр.мовою	48	48	50	51	52
Нові надходження прим. /назв.з них:	8267	6112	5472	5406	5542
- книги (к-сть прим.)	5242	4051	3460	3378	3826
- періодика (к-сть назв)	93	61	79	62	71
- періодика (к-сть прим.)	3002	2040	2012	1992	1716
- електронні видання (к-сть прим.)	23	21	-	36	-
	2012	2013	2014	2015	2016
Надійшло за кошти (прим.):					

- за державними програмами та ін.	1071	416	440	171	930
- місцевого бюджету	-	-	174	1201	1086
- з інших джерел (спонсори, благодійники, подарунки користувачів, тощо)	4171	3635	2846	2006	1810
Вилучення документів з БФ	-	4547	48509	21103	16336
Обертаність БФ	1,7	1,7	1,7	1,9	2,0
Читаність	35,6	35,7	35,4	35,8	35,6
Використання (за наявності):					
- МБА (отримано/видано прим.)	-	-	-	-	-
- внутрішньо системного обміну (ВСО; отримано/видано прим.)	-	-	-	-	-
Використання інформаційних технологій та Інтернету в бібліотеці (за наявності):					
- к-сть відвідувань Інтернет-центру	19137	20474	18970	8187	8931
- к-сть консультацій, бесід-настанов					
Відвідування веб-сайту (блогу) бібліотеки	60,5	83,9	152,6	-	-
Кількість соціокультурних заходів	8,7	10,7	11,4	11,9	12,2
- у т.ч. під час канікул	0,2	0,3	0,4	0,3	0,4
Надано довідок	18,3	15,4	15,0	14,1	15,6
- з них віртуальних	-	-	-	-	-